

Bilim, sürekli kullanımda olan, ama sürekli onarılan bir bina gibidir; sürekli büyür ve kendine yeni eklemeler olur. Thomas Kuhn bilime olan katkısı, “normal” ve “devrimci” olarak ikiye ayırır. Normal bilim, bilimsel çalışmanın, kabul edilmiş bir inanç ve uygulama bütünü içinde yürütüldüğü halde, devrimci bilim Newton’un mekaniğinden göreliliğe geçiş gibi kökten değişiklikleri ifade eder. [1]

Hiçbir teoriye “evrensel teori” gözüyle bakılamaz. Teoriler sadece gerçeğe ulaşmanın modellerini oluşturur ve gerçek bizden epey uzaktadır. Gerçeğe sadece yaklaşabiliriz. Kuhn’a göre, geçmişin ses getiren kuramları bugün nasıl devre dışı kalmışsa, elimizde şimdi var olan doğruya ilişkin açıklamalar da aynı sonla karşılaşacaktır. Doğrusu, bu düşüncenin anlamı ürkütücüdür. Yani *Nature*, *Scientific American* gibi dergilerde yayımlanan evren, doğa ve insan ile ilgili makaleler, uzun zaman önce Aristoteles ve Descartes tarafından yayımlanan doğa olaylarını tanımlayanlardan daha güvenilir değildir! Kuhn’un bu bakış açısıyla, Nobel Ödülleri de bilgiye yapılan sahte katkılar yerine geçiyor [2]

anlamına gelse de, bütünüyle bilimde tam güvensizlik ve yetersizlikten bahsetmek doğru olamayacaktır. Bugünün bilimsel yöntemi ve yaklaşımı Aristoteles dönemindekinden çok çok farklıyken, Descartes’ın dönemindekinden belki çok farklıdır. Günümüzde, bilimsel yaklaşımlarda hata oranları daha düşüktür. Yine, bilginin paylaşımının hızlanmasıyla, eleştirisel bakışla yanlış önermelerin çöpe atılması hızlı olmaktadır.

Zamanın Kısa Bir Tarihi adlı kitabında Stephen Hawking bilimin nihai hedefinin evrenin tümünü tanımlayan bir teori geliştirmek olduğunu öne sürer: “*Doğanın nihai yasalarına dair araştırmamızın artık sonlarına yaklaştığımıza ilişkin ihtiyatlı bir iyimserlik için yeterli zeminin olduğuna hala inanmaktayım*” demekte ve “

Bilim, durumunu herhangi bir tek zamanda bildiğimizde, bize evrenin zamanla nasıl gelişeceğini söyleyen bir dizi açığa çıkmış yasaya sahip görünüyor... Bu yasalar başlangıçta Tanrı tarafından buyurulmuş olabilir, ama öyle görünüyor ki evreni bu yasalar doğrultusunda gelişmeye terk etmiştir ve artık ona müdahale etmemektedir.”

[3]
Ancak, Hawking “*daha önce yanlış şafaklarımız olduğunun*

” da bilincindedir. Bu nedenle de ya keşfedebileceğimiz dört başı mamur bir teori vardır ya da nihai bir teori değil de evreni gitgide daha eksiksiz tanımlayacak sınırsız bir dizi teoriler olacağı düşüncesindedir.

[4]

Bilimde kesinlik, Descartes’ın dinlerden bağımsız bütün insanların paylaşabileceği şüpheciliğinden kurtulma çabası ile başlar ve Newton’un “doğa yasalarında” en son noktasına ulaşır. Bu yasalar, üç yüz yıl kadar fizikte model olarak kullanıldı. Yirminci yüzyılda, bilimsel araştırmaların bizi dünyanın *kesin ve doğru* bir tanımına götüreceğine dair güven artık yoktur. Herhangi bir açıklamanın, nihai gerçekler olarak görülmekten ziyade mevcut problemlerin çözümlenmesine en uygun olanları olarak kabul edilmesi daha gerçekçidir.

[5]

Çünkü doğanın insandan önce var olduğunu, ama insanın da bilimlerden önce var olduğunu hatırlamak gerekir.

[6]

Doğanın ne kadar tuhaf davrandığını gördükçe, en basit olayın bile aslında nasıl gerçekleştiğini anlatacak bir model geliştirmek zorlaşmaktadır.

[7]

Dolayısıyla henüz bilim serüveninin başındayız ve ayrıcalıklı bir dönem yaşıyoruz. Hatta “*Yunanlılar döneminden ya da Galileo çağındaki bilimsel düşünce Rönesansından pek farklı olmayan çağdır bu*”

.”

[8]

[1] Hodbhoy P. İslam ve Bilim. Cep Kitapları, 2.baskı, 1993; 29.

[2] Gjertsen D. Science and Philosophy-Past and Present. Penguin Books. 1989.

[3] Hawking S. A Berief History of Time. Bantam Press, 1988;10.

[4] Hawking S. Ceviz Kabuğundaki Evren. Alfa yay. 2002.

[5] Trusted J. Fizik ve Metafizik. Devrim. İnsan Yay. S:269-270.

[6] Hisenberg W. Fizik ve Felsefe. Çev: M.Y.Öner. İstanbul 1993. s:38.

[7] Feynman R.QED,The Strange Theory of Light and Matter. Princeton Univ Press. 1988;86

[8] Stengers I, Prigogine I. The End of Certainty: Time, Chaos, and the New Laws of Nature. Free Press, 1997;14, 186.